

PA 7.5.1
PROGRAMA ANALITICĂ

RED: 02
DATA: 20.12.2013

PAG. 1/7

Aprobată

la ședința Consiliului Facultății Medicină 2
Proces verbal Nr. 3
din 25.02.2014

Decanul Facultății Medicină 2
Dr., conferențiar Mircea Bețiu

Aprobată

la ședința catedrei Filosofie și Bioetică
Proces verbal Nr. 7
din 27.01.2014

Șef catedră,
Dr. hab., conferențiar Vitalie Ojovanu

PROGRAMA ANALITICĂ PENTRU STUDENȚII
FACULTĂȚII MEDICINĂ 2

Denumirea cursului: **Științele comportamentului**

Codul cursului: **U.02.O.016**

Tipul cursului: **Disciplină obligatorie**

Numărul total de ore – 51

inclusiv curs – 17 ore, ore practice – 34 ore

Numărul de credite alocat unității de curs: **2**

Numele autorilor care predau unitățile de curs: **dr. hab., conf. univ. Vitalie Ojovanu**
dr., conferențiar Anatolie Eșanu
dr., conferențiar Adriana Paladi
dr., lect. univ. Ludmila Rubanovici
lect. univ. Ion Banari
lect. univ. Daniela Rusnac
lect. univ. Victoria Federiuc

Chișinău * 2014

PA 7.5.1
PROGRAMA ANALITIC

RED:

02

DATA:

20.12.2013

PAG. 1/7

I. Scopul disciplinei științele comportamentului:

Însușirea de către studenți a conceptului de practicare a medicinei, în sensul de: prevenirea bolilor și promovarea sănătății; identificarea factorilor psihocomportamentali în etiologie, evoluție și tratamentul bolilor; creșterea calității vieții; îmbunătățirea îngrijirilor medicale și, în ultimă instanță, a sistemului și politicii în domeniul medical. De asemenea, prin studiul disciplinei vizate, se urmărește identificarea și în alegerea de către studenți a factorilor de risc și factorilor protectori de natură comportamentală și socială implicată în debutul și evoluția diverselor boli precum: fumatul, practicile alimentare, alcoolul, exercițiul fizic, stresul, abuzul de medicamente și utilizarea drogurilor, practicile culturale, statutul socio-economic; studiul efectelor stării fizice precare sau bolii asupra funcționării comportamentale și sociale; evaluarea intervențiilor comportamentale și sociale menite să trateze boli fizice sau mentale sau să amelioreze impactul acestor boli asupra funcționării comportamentale și sociale; intervenții comportamentale și sociale pentru promovarea sănătății; studiul influenței instituțiilor și organizațiilor asupra sănătății.

II. Obiectivele de formare în cadrul disciplinei

▪ La nivel de cunoaștere și în alegere

- să definească statutul social al medicului, rolul social al medicului, rolul social al bolnavului;
- să sintetizeze principalele elemente ale relației medic-pacient ca relație de roluri;
- să diferențieze modelele teoretice ale comunicării;
- să analizeze tipurile de relații medic-pacient: conformitate, obediență;
- să distingă diverse modele de relații medic-pacient;
- să analizeze jocurile sociale;
- să relateze despre tipurile psiho-logice de comunicatori;
- să analizeze diverse situații de comunicare;
- să cunoască principiile de bază ale codului bunelor maniere;
- să identifice situațiile de conflict;
- să stabilească elementele de comunicare între diferite culturi.

▪ La nivel de aplicare

- să aleagă cel mai eficient model pentru a scădea riscul proceselor de malpraxis;
- să aplice modele de comunicare asertiv pentru depășirea barierelor de comunicare medic-pacient;
- să modeleze o relație comportamentală cu pacientul în evitarea malpraxis-ului;
- să utilizeze limbajul corporal al comunicatorului în ipostaza de medic și de pacient;
- să-și adapteze abilitățile personale lucrului în echipă în cadrul actului medical;
- să aprecieze tipul de comunicator cu care intră în contact;
- să recunoască propriul tip de comunicator;
- să aleagă cel mai eficient model pentru o situație de comunicare și comportament cu care se va confrunța;
- să-și adapteze comportamentul la limbajul corporal al comunicatorului;
- să aplice codul bunelor maniere asupra situațiilor de viață;
- să gestioneze un conflict interpersonal;
- să stabilească gradul imaginii personale;
- să evalueze proxemica adecvat în funcție de cultura vorbitorului;
- să efectueze o analiză a comportamentului și a comunicării prezente;
- să elaboreze/realizeze un discurs specializat cu impact imediat asupra publicului;

PA 7.5.1
PROGRAMA ANALITIC

RED:

02

DATA:

20.12.2013

PAG. 1/7

- s aplice principiile comunic rii eficiente asupra comunic rii televizate sau radiofonice.
 - La nivel de integrare
 - s aplice în mod eficient aderen (compliance) la tratament;
 - s aplice la diverse situa ii de via a strategii de control în rela ia medic-pacient;
 - s analizeze diverse situa ii de comunicare i comportament;
 - s construiasc un discurs comportamental;
 - s solu ioneze efectiv un conflict;
 - s aplice cu succes principiile metacomunic rii;
 - s aplice la diverse situa ii de via a func iile i modelele teoretice ale comunic rii;
 - s exerseze analiza tranzac ional în domeniul profesional descoperind tranzac iile ascunse;
 - s construiasc propria sa imagine comportamental ;
 - s sus in un discurs în fa a publicului larg;
 - s solu ioneze eficient un conflict;
 - s aplice cu succes principiile metacomunic rii;
 - s exerseze codul bunelor maniere într-o rela ie comportamental ;
 - s ia decizii în dezvoltarea unei campanii de comunicare;
 - s elaboreze proiecte de cercetare tiin ific în domeniul comunic rii i al comportamentului civilizat;
 - s respecte deontologia medical în raport cu pacien ii sau cu colegii pentru dezvoltarea unei atmosfere de respect reciproc i comunicare eficient i comportament civilizat.

III. Condi ion ri i exigen e prealabile:

Disciplina tiin ele Comportamentului se adreseaz studen ilor de la anul I i II a Universit ii de Medicin i Farmacie ca o pledoarie în favoarea perceperii profesiunii medicale dintr-o perspectiv umanist i a perceperii medicului ca profesionist, dotat atât cu cuno tin e tehnologice de ultim or , care s fac din el un excelent expert al diagnosticului i al tratamentului, ci i cu un bogat bagaj spiritual, care s -l ajute s empatizeze cât mai bine cu pacien ii s i. Aceste cuno tin e medicale, îmbinate strâns cu tr s turile psihologice i afective ale medicului, îi vor asigura percep ia omului bolnav atât ca subiect de investiga ie diagnostic , cât i ca o persoan aflat în suferin , de care terapeutul are datoria s se apropie, ca s -l în eleag i, în cele din urm , s formeze împreun o alian în lupta împotriva durerii, bolii i a mor ii.

tiin ele Comportamentului pretind în medicin fenomenul de autocunoa tere i cunoa tere a rela iilor cu bolnavii i societatea, de unde asocierea i necesitatea însu irii unor no iuni de medicin comportamental , de psihologie medical , de tiin e ale comunic rii, de s n tate public , de sociologie i filosofie cu aplicabilitate practic din anul I de Medicin i pe tot parcursul vie ii de medic. Pentru însu irea bun a disciplinei vizate sunt necesare cuno tin e temeinice în domeniul tiin elor socio-umane, ob inute în studiile preuniversitare.

IV. Con inutul de baz al cursului:

A. Prelegeri:

Nr.	T e m a	Ore
1.	Comportamentul uman – un complex bio-psiho-social.	2
2.	Comportament i personalitate.	2
3.	Comportament i societate. Elemente de sociologie medical .	2

PA 7.5.1
PROGRAMA ANALITIC

RED: 02
DATA: 20.12.2013
PAG. 1/7

4.	Comunicarea. Defini ii i func ii.	2
5.	Metacomunicare.	2
6.	Bariere i clivaje în comunicare.	2
7.	Comportament i context cultural. Conflictul.	2
8.	Comportamente cu risc pentru s n tate. Comunicarea pentru schimbarea comportamentului cu risc pentru s n tate.	3

B. Lucr ri practice (seminare):

Nr.	T e m a	Ore
1.	Comportamentul uman – un complex bio-psiho-social.	4
2.	Comportament i personalitate.	4
3.	Comportament i societate. Elemente de sociologie medical .	4
4.	Comunicarea. Defini ii i func ii.	4
5.	Metacomunicare.	4
6.	Bariere i clivaje în comunicare.	4
7.	Comportament i context cultural. Conflictul.	4
8.	Comportamente cu risc pentru s n tate. Comunicarea pentru schimbarea comportamentului cu risc pentru s n tate.	6

V. Bibliografia recomandat :

- A. Obligatorie:

Spinei A. *Comunicare i comportament.* Chi in u: Medicina, 2005.

Miu N. *tiin ele comportamentului.* Cluj-Napoca: Editura Medical Universitar „Iuliu Ha ieganu”, 2004.

Fica S., Minea L. *Ghid de comunicare i comportament în rela ia cu pacientul.* Bucure ti: Editura Universitar „Carol Davila”, 2008.

Dic ionar de Filosofie i Bioetic / T. îrdea, P. Berlinschi, A. E anu, D. Nistreanu, V. Ojovanu. Chi in u: Medicina, 2004.

Gramma R., Paladi A. *Behavioral Sciences: Compendium.* Didactic material for medical students. Chi in u: Medicina, 2011.

..... : , 2002.
..... (.....) :
Medicina, 2002.

- B. Suplimentar :

Birkenbihl V.F. *Semnalele corpului. Cum s în elege limbajul corporal.* Bucure ti: Gemma Pres, 1999.

Dinu M. *Comunicarea.* Bucure ti: Editura tiin ific , 1999.

Grant W. *Rezolvarea conflictelor.* Bucure ti: Teora, 1998.

Guillemont A, Laxenaire M. *Anorexie mentale et boulimie. Le poids des facteurs socioculturels.* Ed. Masson, 1994.

Jeszensky F. *Drepturile fundamentale ale pacien ilor si medicilor.* Bucure ti: Ed. Medical , 1998.

Pease A., Garner A. *Limbajul vorbirii.* Bucure ti: Ed. Polimark, 1994.

Stanton N. *Comunicarea.* Bucure ti: Ed. t. & T., 1995.

VI. Metode de predare i înv are utilizate:

Disciplina tiin ele Comportamentului este predat în manier clasic : cu curs teoretic i lec ii practice. Cursul teoretic va fi sus inut de titularii de curs. Conduc torii lec iilor practice vor fi atât titularii de curs, cât i alte cadre didactice ale catedrei, abilitate cu predarea acestui curs. În cadrul seminarelor se vor utiliza a a modele de structurare a lec iilor practice precum evocarea (actualizarea cuno tin elor anterioare ale studen ilor, activarea studen ilor, crearea condi iilor optime pentru

PA 7.5.1 PROGRAMA ANALITIC

RED:

02

DATA:

20.12.2013

PAG. 1/7

amplificarea interesului studenților față de subiectul care va fi studiat); realizarea sensului (menținerea interesului stabilit la etapa de evocare, susținerea eforturilor studenților în monitorizarea propriei înțelegeri); reflecția (consolidarea cunoștințelor noi, schimbarea anumitor modele, convingeri și viziuni. Punerea în practică a acestor modele de structurare a lecțiilor se poate realiza prin utilizarea unor strategii, metode și tehnici variate, în funcție de scopurile vizate și de conținuturile utilizate. Pentru optimizarea procesului de activare a cunoștințelor anterioare, în **etapa de evocare** se vor utiliza diverse tehnici: aplicația PowerPoint, discuția ghidată, scrierea liberă (Free write), eseul, descrierea teoretică, problematizarea, termenii-cheie în avans sau inițiali gândiri – lucrări în perechi – comunicări, .a. Pentru **etapa de realizare a sensului**, care presupune în fond învățarea și utilizarea informației, stimularea gândirii critice, reflexive și vor fi utilizate următoarele metode și tehnici moderne de instruire activ-participativă: Vreau să știu / Învăț (VÎ) Procedeele cercetării, Predarea complementară, Gândete – Perechi – Prezintă, Ghidul pentru învățare, Studiul de caz, Dezbaterile, Controversa academică, Controversa constructivă, Structurarea argumentelor proprii opuse, Descoperirea euristică, Interviu. Pentru **etapa de reflecție**, unde studenții își analizează / autoevaluează ideile descoperite în faza realizării sensului și se întreabă, interpretează, practică, dezbate, extind sensul spre noi domenii și în final sunt evaluați de profesor se vor utiliza următoarele tehnici și metode de instruire: Discuția ghidată, Demonstrația de către student, PRO și CONTRA, Întreruperile inteligente, Generalizarea sensului, Sugestii de completare sau îmbunătățirea răspunsurilor studentului, Actualizarea sarcinilor de reflecție (ce vor urma să fie discutate), Evaluarea cunoștințelor, priceperilor și abilităților, .a.

VII. Sugestii pentru activitate individuală :

Întru atingerea succeselor dorite în însușirea teoriei Comportamentului urmează să se lucreze activ cu materialul. Acest lucru presupune:

1. Inițial materialul se citește, dar nu pur și simplu să fie parcurs cu vederea pe diagonală. Se fac notițe. Se încearcă de a formula sintetic momentele principale. Se studiază schemele și imaginile din manual și caiet. Ulterior se răspunde la testele formulate în caiete.
2. La cursurile și lucrările practice se vine nu doar pentru a face prezență! Dacă se procedează în altă mod, puțin probabil că se va face față cerințelor. A consulta atent. Informația se trece prin sine și se pun întrebări: Sunt de acord cu profesorul? În ele despre ce este vorba? Corespunde materialul predat cu cel din manual?
3. Să se pună întrebări! Profesorului, unuia altuia, sine însuși. În aulă, în sala de studii, în coridoare, în birourile profesorilor. Faptul că se pun întrebări înseamnă că se încercă în alegerea și să se prelucreze materialul predat. Avem ore speciale de consultații individuale: în fiecare zi între orele 16-18. A nu ezita de a veni la aceste consultații.
4. E recomandat o organizare în grupuri de câte 2-3 studenți pentru a o întâlnire regulată în vederea discuțiilor asupra materialului cursului și pregătirea pentru totalizări. De regulă, în grupuri de lucru mici se sintetizează o înțelegere mult mai amplă și mai clară, decât lucrând individual. În plus, abilitatea de a explica colegilor materialul însușit va fi foarte folositoare pentru viitor.
5. A se utiliza rațional timpul. În cadrul mai multor discipline predate, inclusiv disciplina Teoriei Comportamentului, se înalță cerințele înalte. Prin urmare, e necesar să se gestioneze rațional timpul și să se găsească un echilibru între efortul depus pentru obținerea cunoștințelor, alte responsabilități și viața personală. Conform exigențelor în vigoare pentru fiecare oră de lucru în contact direct cu profesorul, studentul trebuie să lucreze individual 1-2 ore. Altfel spus, pentru însușirea suficientă a disciplinei teoriei Comportamentului urmează să se lucreze individual cel puțin 3 ore săptămânal.

În scopul eficientizării activității lor individuale, studenților li se va propune următorul model de elaborare a problemelor sarcinilor de selecție și exerciții aplicative:

- Pe baza studiilor (informațiilor) prezentate la tema respectivă și a bibliografiei recomandate, studenții vor evidenția condițiile generale privind realizarea unor anumite strategii, ce țin de subiectul comunicării și comportamentului.

PA 7.5.1 PROGRAMA ANALITIC

RED:	02
DATA:	20.12.2013
PAG. 1/7	

- Vor concepe și generaliza diferite alternative de reflectare a conținuturilor comunicative și comportamentale.
- Vor analiza metodele practice situaționale, cu ajutorul cărora vor putea atinge obiectivele propuse în activitatea comunicativă și comportamentală.
- Vor completa tabelul propus de cadrul didactic, argumentând răspunsul în cadrul tematicii discutate la lecția practică.
- Vor enumera obiectivele operaționale ale lecției date și vor enumera etapele esențiale pe care vor trebui să le urmeze.
- Vor elabora și analiza studiul de caz, ce reflectă tematica comunicativă și comportamentală a unei relații situaționale medic-pacient..
- Vor analiza avantajele și dezavantajele utilizării modelelor și metodelor moderne de comunicare și comportament ce le-au fost propuse spre discuție.
- Vor descrie și analiza limitele utilizării diverselor modele comportamentale descrise la lecția practică.
- Vor elabora structura unui proces de rezolvare a unei probleme de comunicare și comportament, în cadrul cărora anumite secvențe pot fi realizate, notate sau generalizate cu ajutorul unui program de calculator (ca de ex.: *Microsoft Word* sau *Microsoft Excel*).
- Vor determina relațiile dintre două sau mai multe concepte, fenomene, procese comunicative și comportamentale, etc.

VIII. Metode de evaluare:

La disciplina țiiin ele Comportamentului pe parcursul anului de studiu se utilizează următoarele forme de evaluare: oral ; scris . În funcție de timp evaluarea orală poate fi: predictiv , formativ , sumativ , iar în funcție de numărul studenților: individual , frontal , combinat . La rândul ei, evaluarea scrisă se realizează sub diverse forme: lucrare de control, lucrare din sarcini multiple, fișe cu întrebări pentru meditație, test docimologic, eseu, referat, portofoliu, .a.

La colocviul nediferențiat de promovare la disciplina țiiin ele Comportamentului nu sunt admisi studenții cu media anuală sub nota 5, precum și studenții care nu au recuperat absențele de la lecțiile practice.

Subiectele pentru colocviu se aprobă la edin a catedrei și se aduc la cunoștința studenților cu cel puțin o lună până la sesiune.

Nota finală constă din 2 componente: nota medie anuală (coeficientul 0,5); nota de la colocviu (coeficientul 0,5).

Evaluarea cunoștințelor se apreciază cu note de la 10 la 1 fără zecimale, după cum urmează :

- Nota 10 sau „excelent” (echivalent ECTS - A) va fi acordat pentru însușirea 91 – 100% din material;
- Nota 9 sau „foarte bine” (echivalent ECTS - B) va fi acordat pentru însușirea 91 – 90% din material;
- Nota 8 sau „bine” (echivalent ECTS - C) va fi acordat pentru însușirea 71-80% din material;
- Notele 7 și 6 sau „satisfăcător” (echivalent ECTS - D) vor fi acordate pentru însușirea respectiv a 61-65% și 66-70% din material;
- Nota 5 sau „slab” (echivalent ECTS - E) va fi acordat pentru însușirea 51-60% din material;
- Notele 3 și 4 (echivalent ECTS - FX) vor fi acordate pentru însușirea 31-40% și respectiv 41-50% din material;
- Notele 1 și 2 sau „nesatisfăcător” (echivalent ECTS - F) vor fi acordate pentru însușirea 0-30% din material;

Studenții care iau la colocviu note finale în diapazonul 5,1-10 sunt apreciați cu calificativul „atestat”, iar cei care iau note finale în diapazonul 5,0-1,0 sunt apreciați cu calificativul „neatestat.”

**PA 7.5.1
PROGRAMA ANALITIC**

RED:

02

DATA:

20.12.2013

PAG. 1/7

Neprezentarea la colocviu f r motive întemeiate se înregistreaz ca „absent” i se echivaleaz cu calificativul 0 (zero).

Studentul are dreptul la 2 sus ineri repetate ale colocviului nepromovat.

Modalitatea de rotunjire a notelor

Suma ponderat a notelor de la evalu rile curente i examinarea final	Nota final
5	5
5,1-5,5	5,5
5,6-6,0	6
6,1-6,5	6,5
6,6-7,0	7
7,1-7,5	7,5
7,6-8,0	8
8,1-8,5	8,5
8,6-9,0	9
9,1-9,5	9,5
9,6-10	10

Neprezentarea la colocviu f r motive întemeiate se înregistreaz ca “absent” i se echivaleaz cu calificativul 0 (zero). Studentul are dreptul la 2 sus ineri repetate ale colocviului nepromovat.

IX. Limba de predare:

Român , Rus , Englez , Francez .